

OTTO ER ET NÆSEHORN

Instruktør: RUMLE HAMMERICH

»Otto er et næsehorn« er en munter, men også melankolsk film. Der går en mild undertone af stilfærdig tristesse gennem den, og selv når der festes i filmen, har man svært ved at tro på glædens holdbarhed. For »Otto er et næsehorn« er en komedie, som først og fremmest handler om ensomhed og længsel.

Det gør ikke Rumle Hammerichs film mindre underholdende eller mindre børnevenlig, men det giver den en sørgmunter substans, som hindrer dens mildest talt besynderlige begivenheder i at degenerere til det rene pjat. Filmen er på én gang loyal over for Ole Lund Kirkegaards roman og helt original i sin håndtering af det litterære grundstof, og i forhold til de to tidligere Kirkegaard-filmatiseringer placerer den sig et sted midt imellem. Den er mindre realistisk end Søren Kragh-Jacobsens »Gummi Tarzan«, men ikke så langt ude i den harmløse, stilerede idyl som Gert Fredholms »Lille Virgil og Orla Frøsnapper«, og den kopierer ingen af de to forgængere. Den er et eventyr, men befolket af genkendelige hverdagsdanskere, og den tager deres følelser alvorligt.

Hovedpersonen Topper, spillet af Kristjan Markersen med fin følsomhed og uden sirupstyk sødme, lever i en verden forunderligt bestående af både helt jordnære realiteter og skinbarlig magi. Hans tilværelse er ligesom Virgils præget af stor selvstændighed og afslappet anarki, men især af konstant længsel efter faderen, der er sømand på langfart (nogen mor optræder eller omtales ikke). Og det er ingen rigtig trøst, at en trylleblyant på visit fra det ydre rum sætter ham i stand til at tegne næsehornet Otto, så det legemliggøres og skaber ikke så lidt ravage i huset i den hyggelige havneby.

For hyggeligt er der nok i filmens bilfri og let surrealistiske univers, men absolut ikke konfliktfrit. Foruden savnet af faderen må Topper døje med sin hemmelige forelskelse i den underskønne Sille, mens viceværten Holm tilsvarende døjer med at få erklæret sin frygtsomme kærlighed til den tunghøre, til stadighed kaffebryggende og aldeles uforstyrrelige fru Flora. Politimesteren døjer med at være politimester, og ikke mindst døjer Toppers ven Viggo med sin diktatoriske og heftigt pengefikserede far, værtshusholderen hr. Løwe.

Viggos resignerede forhold til faderens evige kommandoer hører til filmens morsomste indfald, og Axel Strøbye gør et meget effektfuldt (omend ikke meget overraskende) komisk nummer ud af hr. Løwe, mens den rødhårede og fregnede Erik Petersen er et sandt fund som Viggo – en underkuet, men dog ukuelig og klog dreng, der tager livets brogede tilskikkelser med stoisk ro, og som med poetisk retfærdighed får demonstreret sin mentale overlegenhed over den koleriske far, da denne som en anden troldmandens lærling har sluppet endeløse mængder af øl løs i sin kælder. Grådighed straffes, men det er i overensstemmelse med filmens ikke-idylliserende grundtone, at hr. Løwe næppe for alvor tager ved lære af sin fadølsfadæse.

I det hele taget er der ingen tuttenuttet klæbrighed over »Otto er et næsehorn«, og den taler ikke med vammel velvilje ned til et børnepublikum. Dens voksne er ikke store børn og dens børn ikke små voksne, og den lægger hverken skjul på børns sårbarhed eller på voksnes ufuldkommenhed. Den undgår smægtende sentimentalitet til fordel for venlig satire, og

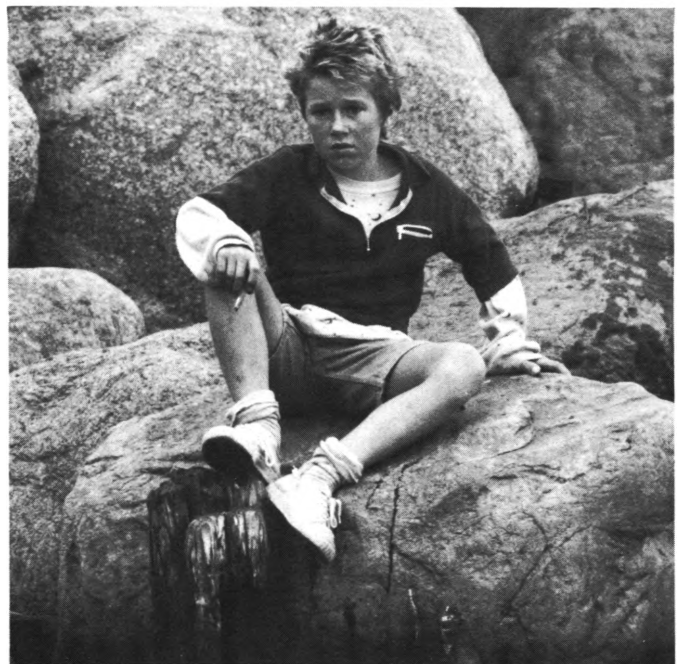
den har ægte sødme i sin blufærdige skildring af den forsigtige romance mellem Holm og fru Flora, glimrende spillet af Egon Stoldt og Kirsten Rolffes. I det hele taget sjuskedes der ikke med skuespillerpræstationerne, og det er en sympatisk høflighed over for publikum, at diminutive roller er besat med navne som Birgit Sadolin og Erik Paaske.

»Otto er et næsehorn« fungerer bedst, når den er mest stilfærdig – f.eks. i de kønne billeder af Topper og Viggos samhørighed, når de promenerer den gamle barnevogn – og mindst overbevisende i de larmende farcescener, hvor næsehorn og mennesker dratter fra etage til etage og forårsager støvdækket kaos omkring sig. Jo færre mennesker i billedet, jo sikrere komik. I det hele taget er filmen mere troværdig i de lavmælte vignetter end i den løsslupne livsglæde, og dens styrke er dens lyriske nænsomhed snarere end dens dramatiske timing, også fordi den nu og da er lovligt hårdt klippet.

Otto selv ligner rimeligt nok et kunstigt næsehorn, men er i øvrigt en ganske charmerende skabning med et venligt gemyt og et imponerende tandsæt. Dyret har stort set ingen anden funktion end at sætte begivenheder i gang ved sin blotte tilstedeværelse, og måske kunne den sindrige konstruktion have været udnyttet med større opfindsomhed. Men man tør tro, at Otto er et bekendtskab, som især børn sætter betydelig pris på.

Samme Otto er naturligvis en katalysator også i den forstand, at han repræsenterer fantasiens frigørende funktion. Det er indirekte hans fortjeneste, at Holm og fru Flora omsider får hinanden, at hr. Løwe får sig en tiltrængt forskrækkelse, at politimesteren får et mere afslappet forhold til sin uniformerede værdighed, og at et betragteligt antal mennesker får gratis øl i Løwes værtshus. »Otto er et næsehorn« handler tydeligt nok også om den glade uorden over for den stivnakke-

Kristjan Markersen i en scene fra »Otto er et næsehorn«

de disciplin, om frodigt anarki i kontrast til aggressiv autoritet, og den er en enkel opfordring til at turde nærme sig andre mennesker tillidsfuldt og uden allehånde kølige forbehold. I den henseende er dens virkelige heltinde fru Flora, der hilser ethvert besøg af uventede gæster, også selv om de ankommer gennem et hul i loftet, som en kærligkommen anledning til et gemytligt kaffebord. Og man bemærker nok, hvordan politimesteren først begynder at nyde livet, da han har mistet autoritetssymbolerne kasket og lovbog.

»Otto er et næsehorn« er vel ikke helstøbt, og den taber lidt højde godt halvvejs gennem historien. Men den har en smuk sensitivitet i beskrivelsen af de to drenge, der hverken er supermænd eller hængehoveder, og den holder en fin balance mellem eventyr og realisme. Jeg synes, at den er et sikkert og talentfuldt debutarbejde af den 28-årige Rumle Hammerich, født Jens Peter Hammerich, selv om den ganske vist ikke helt er en debut. Rumle Hammerich var teknisk instruktør på Erik Clausens »Cirkus Casablanca«, og trods sin ungdom er han allerede en ganske erfaren mand inden for filmbranchen.

Efter realeksamen var han i et par år professionel musiker sammen med Jacob Groth, der har komponeret den meget velfungerende musik til »Otto er et næsehorn«, hvorefter han udividede såvel sin horisont som sin viden om film gennem et års ophold i New York. Efter hjemkomsten blev han lysmand på Henning Carlsens dansk-franske »En lykkelig skilsmisse«, hvorpå fulgte en broget række jobs på Risby-studierne, bl.a. som instruktørassistent for Gabriel Axel.

Siden gennemførte Rumle Hammerich frem til 1979 den treårige instruktøruddannelse på Filmskolen, og han var instruktørassistent på Henning Kristiansens »Charly og Steffen«, og Lene og Sven Grønlykkes »Thorvald og Linda«, inden producenten Bent Fabricius-Bjerre foreslog ham en filmatisering af Ole Lund Kirkegaard. Der er altså tale om et bestillingsarbejde, hvad »Otto er et næsehorn« ikke bærer uheldigt præg af, og Rumle Hammerich har skrevet manuskriptet

sammen med Mogens Kløvedal – og i øvrigt mildnet bogens slutning, således at Topper ta'r på tur sammen med faderen i stedet for igen at blive ladet alene tilbage.

Men denne trods alt temmelig vemodige happy ending ændrer ikke ved, at filmens særpræg og kvalitet primært ligger i dens blide sørgmodighed lige under lystigheden – en stemning, som virkningsfuldt sættes i relief af det overjordisk smukke sommervejr, der mætter billederne med lys og varme. Og når man har moret sig færdig over Axel Strøbyes veloplagte rutine, vil man nok længst huske Toppers tåreløse tristhed, når hans far er alt for langt væk, og Viggos trætte tålmodighed, når hans far er alt for tæt på. Hvis komikken i »Otto er et næsehorn« ikke hele tiden er lige mousserende, så er filmen til gengæld rørende uden at være rørstrømsk. Det kræver også talent.

Ebbe Iversen

OTTO ER ET NÆSEHORN

Danmark 1983. **P-selskab:** Metronome Productions. Med støtte fra Det danske filminstitut. **P-ledere:** Lise Lense-Møller, Sanne Arnt. **I-ledere:** Torben Bækmark Pedersen, Thorkild Slesbager, Tove Robert Rasmussen. **Instr:** Rumle Hammerich. **Instr-ass:** Brita Wielopolska. **Manus:** Rumle Hammerich, Mogens Kløvedal. **Konstruktiv kritik:** Søren Kragh Jacobsen. **Efter:** Bog af Ole Lund Kirkegaard. **Script:** Annemarie Aaes. **Animation:** Jørgen Klubien, Jacob Kock. **Foto:** Dan Laustsen. **B-foto:** Jens Schlosser. **2nd unit-foto:** Manuel Sellner. **Farve:** Eastman. **Lys:** Søren Sørensen/Ass: Michael Sørensen. **Grip:** Jimmy Leavens, Otto Stenov. **Optisk-E:** Bent Barfod. **Klip:** Niels Pagh Andersen, Vinca Wiedemann. **Ark:** Sven Wickman, Henning Bahs. **Kost:** Lotte Dandanel. **Musik:** Jacob Groth. **Tone:** Morten Degnbol, Jan Juhler, Iben Haar Andersen. **Make-up:** Bibi Bergholt. **Stills:** John Johansen.

Medv: Kristjan Markersen (Topper), Erik Petersen (Viggo), Axel Strøbye (Hr. Løve), Kirsten Rolfes (Fru Flora), Egon Stoldt (Hr. Holm), Ole Meyer (Erling), Judy Gringer (Faster), Birgit Sadolin (Fru Løve), Jørgen Kiel (Politimester), Leif Sylvester Petersen (Toppers far), Peter Steen (Brandmester), Henriette Damsgård (Sille), Anthony Michael (Bent, lystfisker), Erik Paaske (Zoo-direktør), Jannie Faurschou (Lærerinde), Jan Zangenberg (Folmer), Johannes Czajkowski, Morten Bjørnholt, Ralf Petersen (Næsehornsartister).

Længde: min. **Censur:** Rød. **Udl:** Warner & Metronome. **Prem:** 25.3.83 – Dagmar + Palads + Tivoli + Bio Trio + Bio 5 (Aalborg) + Palads (Århus) + Kino (Odense) + Cinema (Herning) + Scala (Holstebro) + Kinopalæet (Randers) + Bio (Kolding) + Kino (Roskilde) + Bio (Næstved) + Lido (Vejlø) + ABC-teatret (Horsens).

DEN LILLE UDBRYDER

Instruktør: CALEB DESCHANEL

I et stormfuldt, sandpiskende ørkenlandskab ligger en hestestatue halvt begravet. Statuetten forestiller Bukefalos: Hesten, som kun kunne tæmmes af Alexander den Store. I et mørkt drengeværelse glider lyskeglen fra en forbiørende bil over væggen og oplyser en plakat. Den viser udbryderkongen Harry Masters' billede: Masters, den største af sin slags siden den navnkundige Houdini.

To foruroligende filmiske anslag.

Anslag med Bukefalos som mytologisk drivkraft og fadererstatning i elementernes voldsomme rasen og anslag med savnet faderfigur, perfektionist og magiker, i rugende mørke. Det første er fra »Den sorte hingst«, det andet fra »Den lille udbryder«. Begge film signalerer fra starten alvor, omtanke, under- og overtoner, og begge film markedsføres med den noget belastende, udflydende etikette: »Børnefilm«. Og børnefilm er som bekendt ikke nødvendigvis kendetegnet ved omtanke eller tanke overhovedet. Faktisk giver betegnelsen »børnefilm« undertegnede de skrækkeligste associationer til lallende, ligegyldige, ufarlige, ha-stemte skabelonprodukter med overfriske colgate-grin, der vader gennem et forløjet smil-gennem-tårer befængt morads af kaniner, katte, hunde,

engle og løver. Men det gælder ikke børnefilmene »Den sorte hingst« og »Den lille udbryder«, der mindst giver de voksne tilskuere lige så store oplevelser som børn og endnu en gang viser, at oftest er gode film for børn også gode film for os, der har barndommens land flere kilometer borte.

Det var netop »Den sorte hingst«, der for alvor åbnede ens øjne for, hvilket mirakel der kunne ske, når filmlandet USA for alvor satte dollars og talent bag film for børn. »Den sorte hingst« banede så at sige vejen, »E.T. – The Extra Terrestrial« cementerede den, og »Den lille udbryder« er foreløbig nyeste sidevej.

Da alle tre film er blevet økonomiske succes'er, omend i meget forskellig målestok, kan vi trygt glæde os til flere af slagsen, selv om det også er givet, at de vil afkaste en syndflod af billige epigonværker. Fællesnævneren for de nævnte film hedder Melissa Mathison, der i alle tilfælde står for manuskriptet. Hendes historier tro på barnets styrke, på fantasiens muligheder i en verden af længsel har bibragt filmene megen nerve og underfundighed. »Den sorte hingst« og »Den lille udbryder« hænger endog yderligere sammen i produktionsledet: De er produceret af og på Zoetrope Studierne, formentlig under skarpt overopsyn af selve mester Francis Ford Coppola. Og fotografen på »Den sorte hingst«, Caleb Deschanel, er debuterende instruktør af »Den lille udbryder«.